

Návrh všeobecne záväzného nariadenia o hlasovaniach a prieskumoch verejnej mienky

§1

Základné ustanovenia

- 1) Účelom tohto všeobecne záväzného nariadenia (ďalej len „nariadenie“) je prehĺbiť priamu miestnu demokraciu, a to posilnením rozhodovacích možností a zapájania verejnosti do chodu a spravovania samosprávy. Posilnenie účasti verejnosti na rozhodovaní o veciach týkajúcich sa činnosti samosprávy rôznymi formami hlasovania obyvateľov celej samosprávy alebo jej príslušných častí.
- 2) Predmetom tohto nariadenia je úprava jednotlivých foriem a fáz hlasovania a jeho záväznosť.

§2

Formy hlasovania

Za účelom získania prehľadu o názore obyvateľov samosprávy je možné využiť nasledovné formy hlasovania jeho obyvateľov:

1. osobné hlasovanie do urny
2. hlasovanie uskutočnené počas verejnej schôdze
3. hlasovanie cez textové správy
4. hlasovanie pomocou internetu, smartfónových a tabletových aplikácií
5. elektronický prieskum verejnej mienky
6. telefonický prieskum

§3

Fázy hlasovania obyvateľov

1. Vyhlásenie prípravnej fázy hlasovania
2. Podanie návrhov na predmet a obsah hlasovania
3. Schválenie predmetu a obsahu hlasovania, termínu hlasovania a formy hlasovania, zloženie koordinačnej rady hlasovania zastupiteľstvom samosprávy
4. Vyhlásenie hlasovania štatutárom samosprávy
5. Informačná kampaň pred hlasovaním
6. Verejná diskusia o predmete a možnostiach hlasovania
7. Realizácia – hlasovanie
8. Vyhlásenie výsledkov hlasovania
9. Prijatie uznesenia ohľadne výsledkov hlasovania zastupiteľstvom samosprávy
10. Informatívna správa a zverejnenie priebežného plnenia výsledkov hlasovania

§4

Závaznosť výsledkov hlasovania

- 1) Hlasovanie sa vykonáva za účelom získania prehľadu o názore obyvateľov samosprávy alebo dotknutej časti územia samosprávy.
- 2) Výsledky hlasovania majú pre orgány samosprávy informatívny a podporný charakter, nie sú právne záväzné.

§5

Vyhlásenie hlasovania

- 1) Štatutár samosprávy (ďalej len „štatutár“) môže vyhlásiť hlasovanie z vlastného podnetu alebo na základe uznesenia zastupiteľstva samosprávy.
- 2) Vo vyhlásení sa uvedie:
  - a) základné informácie o predmete hlasovania, vrátane obsahu, o ktorom bude verejnosť hlasovať
  - b) forma hlasovania, v prípade využitia kombinácie viacerých foriem hlasovania sa uvedú všetky nasledujúce informácie jasnou a zrozumiteľnou formou pre každú formu hlasovania jednotlivo
  - c) konkrétne termíny jednotlivých fáz hlasovania s uvedením dňa a hodiny začiatku a dňa a hodiny konca jednotlivých fáz
  - d) konkrétne územie, na ktorom sa hlasovanie vykoná
  - e) veková hranica obyvateľov, ktorí budú oprávnení zúčastniť sa hlasovania
  - f) zloženie členov koordinačnej rady hlasovania
  - g) podrobný popis postupu pri hlasovaní, pre každú použitú formu hlasovania jednotlivo
  - h) jasné, presné, jednoznačné a zrozumiteľné znenie všetkých otázok, o ktorých sa bude hlasovať
  - i) dátum, miesto a číslo uznesenia, ktorým bolo hlasovanie schválené v zastupiteľstve samosprávy
  - j) dátum a miesto vyhlásenia hlasovania a podpis štatutára
- 3) Každá otázka, ktorá je predmetom hlasovania musí byť formulovaná tak, aby sa na ňu dalo odpovedať jednoznačne a síce jedným z týchto spôsobov:
  - a) výberom jednej odpovede z viacerých možností
  - b) výberom medzi dvoma možnosťami “áno” alebo “nie”
- 4) Vyhlásenie hlasovania sa uverejní:
  - a) v nasledujúci pracovný deň od jeho vyhlásenia na úradnej tabuli samosprávy
  - b) v nasledujúci pracovný deň od jeho vyhlásenia na webovom sídle samosprávy
  - c) do piatich pracovných dní od jeho vyhlásenia pomocou miestnych oznamovacích prostriedkov, zvyčajne v lokálnych printových médiách, pomocou oznamovacích a reklamných outdoorových a indoorových nosičov, ako sú napríklad billboardy, plagátové plochy a plagáty, citylighty, či iným

zaužívaným spôsobom.

5) Hlasovanie sa vykoná do 60 dní odo dňa jeho vyhlásenia.

6) Oznámenie o konaní hlasovania sa obyvateľom príslušnej časti samosprávy doručí v úplnom znení a vo vytlačenej forme do poštových schránok najneskôr 30 kalendárnych dní pred termínom konania hlasovania.

§6

Koordináčna rada hlasovania

1) Koordináčna rada hlasovania je orgán kontrolného a poradného charakteru vo veciach hlasovania.

2) Členov koordináčnej rady hlasovania volí zastupiteľstvo samosprávy nadpolovičnou väčšinou prítomných členov zastupiteľstva na návrh štatutára samosprávy a členov zastupiteľstva.

4) Počet členov koordináčnej rady hlasovania je vždy nepárny.

5) Členom koordináčnej rady hlasovania sa zvyčajne môže stať člen zastupiteľstva alebo komisií pri zastupiteľstve, zamestnanci samosprávy alebo iné prizvané osoby.

6) Pôsobnosť a členstvo koordináčnej rady hlasovania zaniká nasledujúci deň po prijatí uznesenia zastupiteľstva ku výsledkom hlasovania.

§7

Informačná kampaň pred hlasovaním

1) Informačná kampaň pred hlasovaním je vedená férovo, zrozumiteľne a v dostatočnom predstihu.

2) Cieľom informačnej kampane je poskytnúť obyvateľom pred hlasovaním pravdivé, vyvážené, zrozumiteľné a názorné informácie o predmete a obsahu hlasovania.

3) Informačná kampaň má byť vedená k predmetu a obsahu hlasovania. Každá jednotlivá možnosť, o ktorej občania hlasujú, má byť prezentovaná v rovnakom rozsahu, čase, priestore a rovnakým spôsobom.

4) Informácie o obsahu hlasovania jednotlivo ku každej jednej možnosti hlasovania zvyčajne zahŕňajú vizualizáciu, prínosy, krátkodobý a dlhodobý dopad na rozpočet samosprávy, možný negatívny dopad a vplyv na obyvateľstvo, dopravu, životné prostredie, či iné dôležité oblasti života obyvateľov dotknutého územia samosprávy.

§8

Účasť

Na hlasovaní sa môžu zúčastniť obyvatelia samosprávy, ktorí v deň konania

hlasovania dovŕšili vek aspoň 15 rokov, ak vo vyhlásení hlasovania nie je ustanovené inak.

§9

Spracovanie výsledkov hlasovania a ich zverejnenie

- 1) Výsledky hlasovania sa spracujú do dvoch pracovných dní od ukončenia hlasovania.
- 2) Výsledky hlasovania sa zverejnia do troch pracovných dní od ukončenia hlasovania na webovom sídle samosprávy. Tu ostanú zverejnené minimálne po dobu jedného roka odo dňa hlasovania.
- 3) Výsledky hlasovania sa zverejňujú v úplnej podobe, vrátane kompletných štatistických údajov. Neoddeliteľnou súčasťou výsledkov hlasovania je aj zázpisnica obsahujúca zloženie a podpisy členov koordinačnej rady hlasovania.

Spôsoby hlasovania

Návrhu všeobecne záväzného nariadenia ponúka niekoľko spôsobov hlasovania, ktorými sa verejná mienka bude zisťovať:

1. osobné hlasovanie do urny
2. osobné hlasovanie počas verejnej schôdze
3. sms hlasovanie
4. hlasovanie pomocou internetu, smartfónových a tabletových aplikácií
5. elektronický prieskum verejnej mienky
6. telefonický prieskum

Príklady použitia niektorých navrhovaných spôsobov hlasovania v praxi:

1. **osobné hlasovanie do urny:** v malej obci s niekoľkými stovkami obyvateľov je možné vyhlásiť miestne hlasovanie pomocou miestneho rozhlasu, plagátov či letákov do schránok (všetko možnosti s minimálnymi nákladmi) a ponúknuť občanom možnosť, aby sa napríklad počas celého týždňa zastavili v budove obecného úradu a odovzdali osobne svoj hlas do urny (opäť finančne nenáročné riešenia)
2. **osobné hlasovanie počas verejnej schôdze:** počas verejnej schôdze organizovanej výborom mestskej časti môžu prítomní občania na základe dopredu zverejnených informácií priamo zdvihnutím ruky hlasovať a rozhodnúť
3. **sms hlasovanie:** hlasovanie napríklad v mestskej časti o využití participatívneho rozpočtu na základe sms hlasovania správami v spojení s transparentným účtom, kde je viditeľné aj konkrétne využitie vyčlenených financií
4. **hlasovanie pomocou internetu, smartfónových a tabletových aplikácií:** niektoré samosprávy využívajú tieto moderné spôsoby na aktívnu a obojstrannú komunikáciu, prečo by sme tento lacný spôsob nevyužili aj na hlasovanie o konkrétnej otázke, projekte, zámere či preferencii
5. **elektronický prieskum:** je nástrojom, ktorý odporúčame využiť pri závažných rozhodnutiach či vyšších objemoch financií, kedy je dôležité zabezpečiť, aby sa hlasovania mohli zúčastniť len občania s trvalým pobytom v danej samospráve a ich hlas bol unikátny. To znamená, aby mohli hlasovať len jedenkrát, čím sa zvýši hodnota reprezentatívnosti takéhoto hlasovania. Tento spôsob hlasovania je však finančne náročný, a preto treba počítat' s tým, že len náklady na samotné hlasovanie budú rádovo niekoľko tisíc eur. Čo však v niektorých prípadoch, kedy sa už aj na Slovensku rozhodovalo o investíciách vyšších ako milión eur, nie je prakticky až tak veľká položka.
6. **telefonický prieskum:** spôsob, kedy sa prieskum či hlasovanie uskutočňuje v spolupráci s agentúrou, ktorá vie garantovať jeho priebeh a reprezentatívnosť a tým sa zvyšuje pravdepodobnosť, že odráža skutočne reprezentatívnu vzorku a teda aj vernejšie kopíruje verejný záujem cieľovej skupiny obyvateľov konkrétneho územia na základe štatistických pravidiel. Treba však počítat' s tým, že v tomto prípade sa náklady vyšplhajú podobne

ako pri elektronickom prieskume do výšky rádovo tisíc eur. Túto možnosť opäť odporúčame využiť pri hlasovaniach o dôležitých otázkach či projektoch v hodnote desiatok tisíc eur.

Ako by malo riešenie fungovať v praxi

1. **občania a politici sa dohodnú** na predmete a obsahu hlasovania
2. **samospráva oficiálne vyhlási hlasovanie**, vrátane presného dátumu, spôsobu hlasovania a jeho predmetu a vrátane možností, o ktorých bude verejnosť hlasovať
3. **samospráva zabezpečí informovanosť** o každej jednej možnosti, z ktorej občania budú vyberať, pričom každú možnosť predstaví **objektívne a férovo** v rovnakom čase, priestore a rozsahu, vrátane všetkých pozitívnych aj negatívnych dopadov na život občanov a na rozpočet samosprávy z krátkodobého, ale aj z dlhodobého hľadiska
4. **samospráva zorganizuje verejnú diskusiu**, ktorej predmetom budú všetky detaily hlasovania
5. **občania hlasovaním rozhodnú**
6. **samospráva zverejní výsledky** hlasovania a uznesením zastupiteľstva **zabezpečí ich plnenie**
7. samospráva **zabezpečí pravidelnú kontrolu** plnenia výsledkov hlasovania a zverejní **verejný odpočet** priebežného a konečného plnenia

Čo sa sleduje týmto riešením (presadzovanie princípov):

1. aby bol **názor občanov dôležitý** nielen pred voľbami, ale počas celého volebného obdobia
2. aby **občania aktívne spolurozhodovali** o chode samosprávy, v ktorej každodenne žijú
3. aby **verejný záujem prevážil** nad záujmami lobistov, oligarchov a volebnou korupciou
4. aby sa **zvyšovala dôvera a spolupráca občanov s politikmi**
5. aby sa **zvyšovala zapojenosť verejnosti do chodu nášho štátu**, čo by sa premietlo do **zastavenia poklesu volebnej účasti**

Ďalšie odporúčania pre samosprávy

- **Nechajte pre občanov otvorené dvere ku všetkým formám hlasovania.** Zahrňte do znenia všeobecne záväzného nariadenia už dnes všetky formy zisťovania názoru občanov. Aj keď si práve myslíte, že si z finančných dôvodov vaša samospráva nebude môcť dovoliť použiť dnes aj drahšie formy hlasovania (sms, elektronický prieskum), nikdy neviete, či tieto možnosti v dohľadnej dobe nezlacnejú. V budúcnosti by mohol byť problém so zmenou alebo ich doplnením do platného VZN. Myslite o krok vpred a radšej buďte pripravení už dnes.
- **Založte transparentný účet.** Ak je predmetom hlasovania občanov projekt, ktorý bude mať svoj rozpočet, prípadne ak je predmetom samotné participatívne rozpočtovanie, odporúčame ako doplnok k samotnému hlasovaniu využiť v takomto prípade transparentný účet. Dávate tak občanom priamo možnosť presvedčiť sa a kontrolovať, okrem toho, či je financovanie dotýkajúce sa výsledku hlasovania v súlade s výsledkami hlasovania a zároveň aj s kritériami hospodárnosti a efektívnosti využívania verejných zdrojov.
- **Verejne súťažte dodávateľov tovarov a služieb.** Rovnako odporúčame zvoliť v prípadoch, kedy z výsledkov hlasovania vyplýva využívanie verejných zdrojov aj v prípadoch, keď to neprikazuje zákon, súťažiť a využiť alternatívne formy verejnej súťaže, napríklad finančne veľmi efektívne formy elektronických prieskumov trhu.
- **Začnite s menšími projektmi a sumami.** Jedným z cieľov tohto opatrenia je budovať vzájomnú dôveru medzi občanmi a ich volenými zástupcami. Tá je v mnohých prípadoch naozaj veľmi naštrbená, preto odporúčame začínať s menšími projektmi a rozpočtami. Pri väčších mestách odporúčame začať s projektmi v mestských častiach. Neskôr postupne, ako sa vám táto forma spolupráce osvedčí, môžete zvyšovať sumu, o ktorej občania priamo rozhodnú. Sme presvedčení, že súčasťou takéhoto pozitívneho prístupu bude aj zvyšujúci sa počet občanov, ktorí sa budú na hlasovaniach zúčastňovať. V konečnom dôsledku sme presvedčení aj o tom, že sa pomaly začne zvyšovať aj percento voličov, ktorí sa zúčastňujú volieb vo vašej samospráve, ruka v ruke s narastajúcou dôverou vo volených predstaviteľov ako takých.
- **Dopredu zverejnite celú metodiku a postup pri hlasovaní.** Každý tak dostane možnosť urobiť si jasný obraz o tom, ako prebieha celý proces prípravy, priebehu a vyhodnocovania hlasovania. Zvýšite tým samotnú dôveryhodnosť celého procesu. Dôraz položte na jasné a zrozumiteľné odkomunikovanie toho, ako môže byť hlasovanie a jeho výsledky nápomocné k skutočnému hľadaniu a presadzovaniu verejného záujmu. Nech je jasné, že sa pri hlasovaní hľadá zhoda s verejným záujmom a nie s lobistickými záujmami rôznych lokálnych finančných skupín, miestnych oligarchov alebo poslancov.

Základné princípy a východiská riešenia

Aby mali politici o nás záujem nielen pred voľbami

Takmer každý z nás sa stretáva nielen na celoštátnej, ale aj miestnej úrovni s opakujúcou sa situáciou, kedy sme pred voľbami obľetovaní kandidátmi na volené posty poslancov, starostov, primátorov či županov. Pred voľbami nastáva pomerne krátke, ale o to intenzívnejšie obdobie, kedy volič môže nadobudnúť dojem, že o jeho názor je záujem. Priam celá armáda kandidátov stojí v zástupe pripravená brániť a presadzovať záujmy občanov. A akoby šibnutím čarovného prútika sa krátko po voľbách vytratia a minimálne ďalšie tri roky o nich nie je počuť.

Aby neplatilo, že ten kto vyhrá voľby môže všetko

Riešenie má za cieľ zabezpečiť, aby bol o názor občana záujem nielen pred voľbami, ale počas celého volebného obdobia. Aby občania mohli spolurozhodovať o chode svojej samosprávy a tak priamo ovplyvňovať dianie v obci, meste či v kraji, v ktorom žijú. Chceme to dosiahnuť zavedením štatútu prieskumov verejnej mienky. Navrhujeme znenie všeobecne záväzného nariadenia, ktoré umožní ku konkrétnej téme vyhlásiť miestne referendum, hlasovanie či prieskum verejnej mienky. V praxi opäť ponúkame samosprávam, aby si na základe miestnych pomerov, ale i finančných možností vybrali spôsob, ktorým zistia názor verejnosti.

Verejný záujem v rukách občanov

Riešením chceme zabezpečiť aj účinnejšiu ochranu verejného záujmu, ktorý nie vždy býva pri rozhodovaní poslancov, primátorov a starostov prioritou. Chceme, aby mali občania možnosť vydupať, respektíve vyžiadať si u svojich predstaviteľov pri zásadných otázkach možnosť zobrať rozhodnutie do vlastných rúk. Stáva sa totiž, že ich rozhodnutia sú zneužívané v prospech lokálnych finančných skupín a miestnych oligarchov. Verejný záujem ostáva v pozadí a priestor dostáva volebná korupcia – kupovanie si falošných sympatií a priazne voličov, často aj v prípadoch jednoduchých rozhodnutí, akými môže byť napríklad poradie rekonštrukcie chodníkov a výstavby parkovacích miest v mestskej časti, alebo pri pridelení grantov a dotácií. Veríme, že tu má byť možnosť, ako vďaka konkrétnym, jednoduchým a dobre fungujúcim nástrojom má ostať rozhodovanie o verejnom záujme v rukách verejnosti.